

Blockchain - velika očekivanja

"Great expectations" je naslov romana koji je Charles Dickens objavio 1861. Radi se o "bildungsromanu", priči o osobnom razvoju siročeta zvanog Pip. Roman je pun ekstremnih situacija, u kojima siroče prolazi životne teškoće, siromaštvo, zatvor, na putu do društvenog uspjeha. Njegovu literarnu sudbinu u ranokapitalističkoj Engleskoj, možemo shvatiti kao metaforu razvoja suvremenih tehnologija, poput blockchaina.

Velika su očekivanja od blockchain tehnologije, koja se u svijesti ljudi prvenstveno veže za kriptovalute, odnosno Bitcoin, kao prvu i najpoznatiju kriptovalutu. No danas ih je na tržištu preko 1600, što se može provjeriti na [Coinmarketcapu](https://coinmarketcap.com) [1], gdje su navedene trenutne cijene i ukupna tržišna kapitalizacija svake od tih valuta. No postoje i kriptovalute koje nisu tu izlistane, jer imaju svoje interne burze. Vjerojatno je najpoznatija među njima Onecoin, čiji su se paketi s udjelima prodavali putem mrežnog marketinga. Angažiranjem vrsnih i poznatih marketera koji su širom svijeta održavali prezentacije, skupljeno je, navodno, preko 6 milijardi eura. Kako te valute nema na burzama, mnogi smatraju da Onecoin zapravo i nije kriptovaluta, već jedna od najvećih prijevara u povijesti financijskog tržišta. No sklapanjem ugovora s trgovcima omogućeno je kupovanje roba i usluga za Onecoine, čime ti digitalni novčići postaju upotrebljivi. I kod nas je stvorena "kasta" fanatičnih sljedbenika koji vjeruju u taj biznis.

S ovih nekoliko primjera naznačili smo osnovne probleme s kriptovalutama. Službene valute u svjetskim državama su još uvijek fiat valute iza kojih stoji država. One nose svoj dio problema, inflaciju, doštampavanje bez pokrića itd, ali ih ljudi koriste jer nemaju izbora. Plaću dobijete u fiat valuti, pa je trošite na život. Ako vam ostane neki višak, za njega možete kupiti stranu valutu kojoj vjerujete više nego "vlastitoj", pa tako ljudi štede u dolarima ili eurima.

No s pojavom kriptovaluta dobili smo veću mogućnost izbora. Jedna od prednosti je izbacivanje posrednika, banaka, koje uzimaju provizije od svih transakcija i još dodatno naplaćuju svoje usluge (plaćamo "vođenje računa"). Ukratko, banke daju negativnu kamatu, što znači da zapravo gubimo držeći novac u banci, jer banka nam više uzme nego što nam da u obliku kamata.

Trgovci koji su dalekovidni primaju kriptovalute kao sredstvo plaćanja, izdajući račune i plaćajući PDV oni ne čine prekršaj, ali je sve još zapravo u sivoj zoni koju države manje ili više toleriraju, dok se cijelo to tržište ne regulira.

Druga sporna stvar je razlika između IPO i ICO ponude. Kad tvrtka želi plasirati svoje vrijednosnice na burzu (IPO), mora predati opsežnu dokumentaciju i zadovoljiti brojne uvjete. Time prolazi reviziju, a država štiti buduće ulagače od prijevara. Inicijalna ponuda kriptovaluta (ICO) je mnogo "labaviji" proces, čime su ulagači u kriptovalute svjesno ili nesvjesno pristali na mnogo veći rizik. Iako tvrtke čije dionice kupujemo mogu propasti na tržištu, pa je rizik neizbježan dio igre, ipak je kupovanje kriptovaluta zasad više nalik na kockanje. Tako Warren Buffet kaže da ulaganje u kriptovalute nije investiranje, nego špekuliranje, što je u redu ako volite kockanje. Novinarski tim uglednog Wall Street Journala istražio je 1450 ICO ponuda, te zaključio da je njih 271 ili 18% čista prijevara, da bi zatim predvidjeli da će i znatan broj onih "ispravnih" vjerojatno propasti. Znakovi upozorenja za prijevare bili su *whitepaper* koji je naprosto plagiran od nekog uspješnog projekta, zatim provjera članova tima, koji su ponekad izmišljene osobe, ponekad imaju loše reference jer su već sudjelovali u poslovnim prijevarama. Otkriveni su i slučajevi da su korištene fotografije i biografije ljudi koji nisu ni znali za to - eto još jednog oblika krađe identiteta. U SAD se zaštitom ulagača bavi **Securities and Exchange Commission**, koja je na svom webu objavljuje savjete za investitore. Tamo ćete pronaći

dosta materijala za razmišljanje.

Buffet je nedavno Bitcoin nazvao "otrovom za štakore"! Tu su izjavu s veseljem dočekali anarhistički nastrojeni pojedinci, koji kao štakore odmah prepoznaju banke i državu, ali i pobornici slobodne trgovine koji smatraju da banke i države uzimaju poduzetnicima prevelik dio njihova truda, čime se hrani ogroman broj parazita koji zapravo ništa ne stvaraju, već svima kompliciraju život i žive na račun onih koji stvaraju vrijednosti. I jedni i drugi od kriptovaluta očekuju smanjivanje moći tih posrednika! Za njih je posrijedi prava revolucija koja će svijet učiniti boljim. Doduše i banke i države nastale su zato da povećaju sigurnost, smanje rizike i neizvjesnost, ali su s vremenom narasle do monstruoznih razmjera i postale same sebi svrha. Očekuje se odgovor banaka, odnosno nekolicine najbogatijih obitelji na svijetu koji su vlasnici većine banaka. Banke u tišini pripremaju svoje kriptovalute, tako da će moći i dalje uzimati provizije, iako će one, barem isprva, biti manje nego s fiat valutama. Ali možemo nagađati da će s vremenom rasti, ako "službene" kriptovalute uspiju potisnuti one "anarhističke". A i "državni sektor" uviđa da ne može kontrolirati ili zaustaviti nove tehnologije, pa smo nedavno naišli na [izlaganje](#) [2] Douglas Maughana iz *US Department of Homeland Security* koji u blockchainu vidi ogroman potencijal i smatra da bi država trebala preuzeti inicijativu u njegovoj primjeni. "Sa stanovišta vlasti, blockchain donosi veću transparentnost i bolji nadzor (auditing) nad radom javnih službi, bolju vidljivost u lancu snabdjevanja, što bi olakšalo borbu protiv krivotvina, automatizaciju u obradi "papirnatih dokumentacije", što bi poboljšalo i ubrzalo rad javnih servisa."

Kriptovalute nisu ni izdaleka jedini način korištenja blockchain tehnologije. Jeste li pomislili da bi ta tehnologija mogla osigurati poštene izbore? Kad bi svaki građanin dobio svoj digitalni identitet, kao Bitcoin, onda bi svatko iz svog "waleta" davao glasove političarima i strankama. Blockchain tehnologija osigurala bi da svatko može glasati samo jedamput, da glasaju samo oni koji imaju pravo glasa. A mi bi mogli dati svoj glas koristeći mobitel, iz bilo kog kraja svijeta, ne bi morali odlaziti u najbližu ambasadu i legitimirati se - autentikaciju bi obavila aplikacija na mobitelu! Jedno je sigurno: dok bi mi građani rado prihvatili tu novu tehnologiju, vrlo je upitno da li će je političari prihvatiti s jednakim veseljem!? Pa oni kroje izborne jedinice tako da mogu dobiti više predstavnika/fotelja, mogu manipulirati listićima koje zaokružujemo. Sjećate se kako su nakon jednih izbora u smeću pronađeni birački listići - ta je vijest brzo nestala iz medija, ne treba sijati sumnju u legitimnost izbornog procesa, zar ne? Recimo još jednom da bi blockchain tehnologija onemogućila da se glas koji smo dali kasnije izmijeniti, kad podatak sjedne u lanac u glavnoj knjizi, kriptografski je zaštićen od izmjena. Eto revolucije, eto demokracije! Osim toga svaki bi birač mogao naknadno provjeriti da su glasovi pravilno zbrojeni, da nisu mijenjani ili uklonjeni, te da nema ilegalnih glasova!

Još jedno područje primjene blockchaine bile bi zemljišne knjige i evidencije vlasništva! Kupoprodajni ugovori automatski bi se knjižili u blokove, a onda bi se automatikom mogle unositi i izmjene u zemljišnim knjigama! Kolike bi manipulacije na taj način bile spriječene! Ovdje nas naprosto vuče da se osvrnemo na poticije koje Ministarstvo poljoprivrede daje našim seljacima. Dovoljna su dva svjedoka da netko dobije pravo na poticaj za tuđu zemlju, a da stvar bude apsurdnija, tu zemlju ne mora ni obrađivati, jer se poticaj daje po hektaru a ne po količini proizvedene hrane. Zamislite koliko bi se tu nereda raščistilo na brzinu! Naravno, opet su tu ljudi kojima nered odgovara i koji bi protestirali na Markovu trgu protiv blockchaine. Nedavno je znanica otkrila da za njenu zemlju, zaraslu u šikaru, netko uzima državne poticaje! Baš me zanima hoće li se itko u državnim tijelima koja su zadužena za provođenje zakona potruditi da se ovo istjera na čistac i krivci kazne, a država i pokradeni vlasnik zemljišta obeštete. Još jedan primjer povremeno se pojavi u informativnom programu. Odvjetnica iz Zagreba kupila je stan koji je imao čiste papire, i odmah drugi dan čim su šalteri Gruntovnice otvoreni predala zahtjev da su uknjiži kao vlasnik čestice, bez čega ne može biti ni vlasnik nekretnine. Ali stari vlasnik stana još je jednom prodao isti stan drugom kupcu, koji je kasnije predao zahtjev u gruntovnici, ali je, gle čuda, njegov zahtjev odmah obrađen i tako se on uknjižio kao vlasnik čestice i stana. Stvar se već godinama vuče po sudovima, odvjetnica je ostala bez životne ušteđevine, bez stana i bez povjerenja u rad pravne države. Blockchain tehnologija i ovdje bi mogla onemogućiti takve manipulacije. Pretpostavljam da bi prva kupovina bila uknjižena u glavnu knjigu, a naknadni ugovor s drugim kupcem bio bi prepoznat kao nevažeći: vlasnik je promijenjen, bivši vlasnik ne može više prodati nekretninu, pa taj ugovor ne bi bio ovjeren i knjižen.

Za kraj, jedna poslastica: društvena mreža zasnovana na blockchainu! Svjesni smo činjenice da nam je privatnost ugrožena na društvenim mrežama, da se informacije o nama prikupljaju, obrađuju, da

nas profiliraju i prodaju te informacije ni ne pitajući nas za pristanak. I dobro zarađuju na našim podacima! Pokrenuta je nova društvena mreža, [Kuende](#) [3], zasnovana na blockchainu, koja bi kriptografijom bolje štitila svoje korisnike. Korisnici se moraju autenticirati KYC metodom (nema lažnih profila i lažnih prijatelja), dobiju svoje tokene i priliku da sami upravljaju time koje će se informacije dijeliti i s kome. Prvi ulagači u ICO smatraju se investitorima i moći će ostvariti dobit kad naraste vrijednost tokena.

Spomenimo i da Hrvatska ima svoju kriptovalutu, Greenstream. Poduhvat je to kojim se financiraju ulaganja u ekološke proizvode, na primjer proizvodnju lijekova iz industrijske konoplje, sadnja brzorastućeg drveća, proizvodnja prirodnog gnojiva koje pospješuje rast i imunitet biljaka, ali i ulaganje u energetske samodostatne hotele na Jadranu. Svi će se ti proizvodi moći kupovati za fiat valute, ali će biti jeftiniji ako za njih date domaće kriptonovčiće. Poduzetnici ne čekaju državu, sami nastoje oblikovati našu zajedničku budućnost.

Ovih nekoliko primjera ilustrira velika očekivanja koja tehnološki svjesni i društveno angažirani pojedinci imaju od primjene blockchain tehnologije. Letvica će biti podignuta, brojne prijevare otežane, možda i onemogućene, a usput bi nestala mnoga radna mjesta birokrata koji nam zagorčavaju život, a ponekad otkrijemo da su potkupljivi. Živimo u zanimljivim vremenima, s nestrpljenjem očekujemo da blockchain postane dio svakodnevnice, nadajući se da će i društvo time postati pravednije i otvorenije.

sri, 2018-06-13 22:52 - Aco Dmitrović **Kategorije:** [Kolumna](#) [4]

Vote: 0

No votes yet

story_tag: [blockchain](#) [5]

[izbori](#) [6]

[ICO](#) [7]

[kriptovalute](#) [8]

Source URL: <https://sysportal.carnet.hr/node/1812>

Links

[1] <https://coinmarketcap.com/>

[2] https://nulltx.com/government-must-lead-in-blockchain-research-homeland-security-rep-says/?utm_medium=push&utm_source=onesignal&utm_campaign=traffic%20boost&utm_content=extended%20traffic%20boost

[3] <https://kuende.com/>

[4] <https://sysportal.carnet.hr/taxonomy/term/71>

[5] <https://sysportal.carnet.hr/taxonomy/term/246>

[6] <https://sysportal.carnet.hr/taxonomy/term/247>

[7] <https://sysportal.carnet.hr/taxonomy/term/248>

[8] <https://sysportal.carnet.hr/taxonomy/term/133>